

TERRA LIBERA

ČASOPIS HLÁSÍCÍ SE K TRADICI LAISSEZ FAIRE

květen 2003 / ročník 4

Hurá k urnám (do Evropy)!

Dan Šťastný

Již za necelý měsíc přijde mnohými netrpělivě očekávaný okamžik – referendum o vstupu ČR do EU, které představuje na „naši“ cestě k členství v EU pomyslnou poslední metu.

Referendum je z pohledu politiků vhodné uspořádat. Vyvolá v lidech skutečný pocit *spolurozhodování*, jehož si v zastupitelské demokracii užívají poskovnu a který snad může některým lidem při pohledu na počínání jejich zástupců v parlamentu scházet. Jeho uspořádáním nakonec ani moc neriskují. Vysloví-li se většina pro EU, bude možné to interpretovat tak, že „jsme se přeci sami rozhodli do EU vstoupit“, a ty, kdo by to snad chtěli zpochybňovat, bude možné označit za nedemokratické extremisty... Na druhou stranu, kdyby se to snad náhodou hned nepovedlo, nemusí věšet hlavu a házet hned flintu do žita: vědí, že stačí (po vzoru svých norských a švýcarských kolegů) zorganizovat za rok či dva repete v naději, že jednou se lidé pro EU přeci vysloví...

Ani tak ale naši politici neponechávají raději nic náhodě. Aby referendum opravdu úspěšné bylo, tedy aby se lidé náhodou nerozhodli špatně, probíhá již mnoho let čím dál tím méně skrytá kampaň. Jejím proklamovaným cílem je zvýšit „informovanost obyvatelstva o členství v EU“. Jak je tohoto ušlechtilého a nezištného cíle dosahováno? Opakováním frází o jeho údajných *výhodách*...

Propaganda

Starost o účinnost propagandy vyvolává spory i mezi samotnými politiky o to, kdo dělá pro postavení ČR v EU více. Nejčerstvějším příkladem takového sporu je výpad ministra zahraničních věcí proti prezidentovi a krátce na to i proti jednomu (prezidentu blízkému) poslanci. Přestože současný prezident stál u všech klíčových kroků, které ČR pro vstup do EU učinila, byl napaden za to, že se o EU nevyjadřuje dostatečně pochvalně! Na propagaci EU našťěstí ale nejsou naši politici sami. Samotná EU (tedy samozřejmě její *politici*, popř. jim najímaní *státní úředníci*) jim v tom vydatně finančně pomáhá.

A vyplatí se začít už od škol, nad kterými si politici – samozřejmě za účelem „zajištění kvality vzdělání“ – zachovávají stále značný dohled. Proč tedy nezajistit, aby byli lidé o EU „dobře“ (tedy správně) informováni co nejdříve! Pod různými jmény – od prvouky či vlastivědy na základních školách, občanské nauky či základů společenských věd na středních školách až po „evropská studia“ na školách vysokých – jsou tak potenciálním evropánkům vštěpovány znalosti o tom, co EU je a jak funguje. V pozadí tohoto vzdělávání se však vždy vznášejí vzletná a laudatorní hesla o jedinečnosti tohoto projektu sjednocování Evropy, o porozumění a spolupráci mezi národy. V lidech je takto pěstována představa, že kdokoli by tento projekt nepodporoval, musí být nutně proti porozumění a spolupráci mezi národy – tedy nejspíše válečný štváč či nenávislný nacionalista (konzervativce či komunista), v každém případě však *extremista*.

Na lidi *mimo* tento „vzdělávací systém“ bylo ale nutno dosáhnout jinak a oslovit je jinými prostředky. Sporadické informační akce, letáky a brožurky byly od minulého léta doplněny televizními „dokumentárními“ pořady, jejichž prostřednictvím byli nadšeni koncesionáři ČT informováni o tom, jak se lidé mají v EU *dobře* (např. evropští zemědělci) a co všechno naopak lidem v zemích mimo EU schází a jak moc proto do EU chtějí (např. polští zemědělci).

(pokračování na straně 2)

Řekněme NE Ekonomické Utopii!

David Lipka

Články o Evropské unii se neobjevují na stránkách tohoto časopisu poprvé. Věrní čtenáři si vzpomenou na červnové číslo *Terra Libera* v roce 2001, na jehož titulní straně zářil nadpis Pryč s EU. Je tedy zřejmé, že při čtení dalších článků již nezažijí ono napětí předcházející rozluštění hlavní zápletky příběhu. Kdo je „vrahem“, je již dopředu známo. Lze říci ještě něco nového, ptají se oprávněně? Změnilo se snad něco na tomto smutném příběhu z naší blízké budoucnosti? Ano, jedna podstatná věc se změnila. Blíží se referendum a dostává se nám možnost stát se alespoň částečnými tvůrci příběhu.

Referendum a možnost něco ovlivnit? Nenechte se vysmát, řekne si v duchu čtenář-veterán. Není snad referendum totéž jako volby? Není to ona hra, v níž rozhodujeme o životech ostatních, aniž bychom mohli svrchovaně rozhodnout o životě vlastním? Ano i ne. Je sice zřejmé, že rozhodujeme o životech lidí, kteří s námi nemají a nechtějí mít nic společného, ale rozdíl oproti volbám je přeci jenom zásadní. Ve volbách se zpravidla – alespoň v našich podmínkách – rozhodujeme mezi špatnou a ještě horší alternativou, zde však dobrá volba dle našeho názoru existuje.

Přiblížme si to na krátkém příběhu. Potkáte na ulici skupinku mile vypadajících lidí, bude tam nějaký Mírek, Vláda, Cyril... Budou mít pěkné obleky a budou vypadat tak nějak blahobytně. Usmějí se a dají se s vámi do řeči. Mírek hned spustí, že vám zajistí fér podmínky, Vláda nabízí rovnost a Cyril zase spravedlnost. Skromně naznačíte, že o žádnou z výhodných nabídek nemáte zájem, ale to jaksi nejde. Koupit musíte. Ceny se liší jen v detailech. Jeden má zásluku na vaše boty, ale ponechá vám kalhoty, druhý nabízí spravedlivější řešení ve formě jedné boty a jedné nohavice a třetí vás ujistí, že vše od pasu nahoru bude jemu slušet rozhodně lépe než vám. Namítat, že nic opravdu nechcete, je stále marné. Přinejlepším vám bude dovoleno ponechat si svůj názor pro sebe s tím, že se na to, co je pro vás nejlepší, optají jiných. Tak nějak fungují demokratické volby.

Referendum o vstupu do EU je ale něco jiného. V našem předchozím příkladě by to znamenalo, že vám zmíněná skupinka sympafáků v oblecích položí otázku, zda byste náhodou nechtěli v budoucnu přidat ještě čepici ke všem těm věcem, které pro své dobro odevzdáváte do společného banku, či zda byste náhodou nechtěli, aby jeden z jejich kamarádů, řekněme mu třeba Románo, rozhodoval o tom, jaké boty a kalhoty máte nosit, což by pak usnadnilo jejich práci a celkově prý prospělo světu. Zde můžete říci NE a oni mohou jen sklápnout podpatky a odporučet se – tedy alespoň na chvíli, aby získali čas zahrnout vás svou intelektuální péčí a s příznačnou tuhostí za pomoci sešikované národní kulturní fronty mučili váš intelekt propagační kampaní o vhodnosti odevzdání čepice, spoléhající při tom na to, že časem onen boj vzdáte a čepici vyměníte za trochu klidu.

Lze samozřejmě namítnout, že samotné referendum a náš následný vstup již nic nezmění. Lze namítnout, že onu čepici z našeho příkladu nám již Vláda s Cyrilem stejně vzali a celé slavnostní vstupování je pouhou formalitou. Ano, to může být pravda. Přesto naše NE není jen zanedbatelným a zbytečným gestem. Účastí v referendu sice nemůžeme získat čepici zpět, ale můžeme zabránit tomu, abychom v budoucnu přišli i o další části svršků a zůstali

(pokračování na straně 3)

Hurá k urnám (do Evropy)!

(pokračování ze strany 1)

Televizní propaganda, kdyby toto náhodou nestačilo, byla později doplněna o krátké, ale úderné „Minuty o Evropě“, jejichž proklamovaným obsahem je zamyšlení nějaké celebrity nad argumenty pro a proti vstupu do EU. O nezaujatosti tohoto pořadu svědčí skutečnost, že záplava argumentů *pro* (vesměs typu „vrátíme se do Evropy“, „budeme civilizováni“ a „o tom se nám ani nesnilo“) je vyvažována realismem („může to mít určité malé nevýhody“) či dokonce nijak neskrývanými nevýhodami – např. sebersrkačskými poznámkami typu „škoda, my Češi už nebudeme moci krást, lhát a podvádět“. Je smutné pozorovat, jak se celebrity, z nichž některé jsou jinak skvělými osobnostmi, propůjčují účinkování v této estrádě a – co je snad ještě smutnější – že tak činí nejspíš zdarma a z vlastního přesvědčení...

Vrchol propagace EU ale teprve přichází. Vláda se rozhodla k nám nechat promlouvat z televizních obrazovek a z billboardů, „skutečně existující obyvatele EU“. Ti nás vyzývají k vyřčení našeho „ANO“, byt ani rybář, ani řidička a ani důchodkyně o výsledku referenda moc nepochybují, neboť nás vzápětí v Evropě rovnou srdečně vítají. Slogan Jorge Perreiry (portugalského rybáře), který nám tvrdí, že je „prostě třeba jen tvrdě pracovat“, sice vyznívá poněkud ironicky (není náhodou rybolov z rozpočtů EU *dotován?*), ale nepředpojaté občany ČR na stranu EU jistě získá...

Argumenty

Kdyby se lidé zamysleli, jaké argumenty pro vstup do EU používají, zjistili by, že k naplnění všech těch vzletných cílů není EU vůbec potřeba. Tím, co brání lidem (a „národům“) ve spolupráci a porozumění, není nic jiného než politika prováděná právě těmi, kdo takovou spolupráci a porozumění údajně chtějí lidem umožnit – politiky.

Vezměme si kupříkladu často zmiňovaný argument, že rozšířením EU, jehož máme být součástí, vznikne trh o velikosti 380 milionů obyvatel. Ačkoliv se tato skutečnost jeví jako omračující, má tento „úspěch“ evropské integrace dvě zásadní vady na kráse.

Jednak tento trh zdaleka není tak jednotným, jak hlasitě se jednotným nazývá. Lidé sice mohou v jeho rámci mezi sebou obchodovat, nicméně *pouze za podmínky*, že obchodují se zbožím, jehož specifikace či způsob produkce není v rozporu s evropskými normami. Komu toto nepřipadá nijak překvapivé, měl by se zamyslet nad tím, jak mnohé z těchto norem vznikají a jaký mají pro spotřebitele smysl. Např. stanovuje-li EU maximální počet ovcí, které se v ČR mohou chovat, může být důsledek tohoto předpisu totožný jako omezení obchodu s vlnou, skopovým masem či jinými skopovými „delikatesami“. Podobně, je-li předepsána velikost jahod, zakřivenost okurek či obsah cukru ve víně, povede to ke shodným důsledkům jako omezení obchodu s těmito komoditami. V pozadí desítek tisíc norem detailně upravujících zboží a služby, s nimiž je *dovoleno*

obchodovat, bychom (podobně jako dříve v případě předpisů omezujících obchod) tak nejčastěji našli zájmy konkrétních výrobců, usilujících o stanovení norem takovým způsobem, aby snížili možnost ostatních jim konkurovat. Ve zbylých případech stojí za těmito normami prostá úřednická nabubřelost, s níž „ochraňují“ spotřebitele před sebou samými tím, že jim zakazují si něco koupit – třeba hotovky, utopence či tatarský biftek v restauraci. Na celoevropské úrovni však toto úřednické zalíbení v paternalismu dosahuje zcela nových rozměrů, neboť z jednotlivých, kdysi národních regulací se zde netvoří jakýsi průměr či kompromis, ale dochází daleko spíše k jejich slučování a vršení jedné na druhou. V jistém smyslu je zkratka obchod v rámci tohoto „jednotného evropského trhu“ omezován více než dříve, kdy sice existovala cla, ale chyběly předpisy stanovující, s čím se obchodovat v prvé řadě vůbec může.

I kdyby ale evropský trh představoval skutečnou svobodu obchodu, měli by politici o svojí roli při jejím vytvoření raději pomlčet. Nebýt totiž jich samotných, takový trh by tu existoval ku spokojenosti všech spotřebitelů již dávno. Vzniku takové trhu totiž uměle bránily předpisy jednotlivých států. Důvodem, proč dnes nemohou Češi svobodně obchodovat s Němci (a Němci s Čechy), jsou české a evropské zákony, které jim to zakazují. A tyto zákony, v jejichž důsledku jsou obyvatelé na obou stranách chudší, jen tak samy od sebe nepadly z nebe (jako je tomu v případě povodní či SARS), ale byly vytvořeny a dodnes jsou vynucovány týmiž politiky, kteří tak hlasitě evropskou integraci podporují. Tito politici jsou v podstatě v roli lékařů, kteří po desetiletí udržovali pacienta nemocného a dnes se neparují, jak úzasně pacienta vyléčili, když ho konečně přestali mořit. Nebýt totiž na světě politiků, kteří mají snahu lidem mluvit do toho, co a od koho si kupují, byl by dávno na světě jediný trh, a to rovnou o šesti miliardách lidí (kteří by v důsledku toho byli mimochodem nesrovnatelně bohatší, než jsou dnes)!

Podobně fascinujícím argumentem pro vstup, většinou aplikovaným proti těm, kteří se domnívají, že vstupem ČR bude omezena její suverenita, je tvrzení, že EU je demokratická a že ČR se sice vstupem do EU určitých svých pravomocí vzdá, ale zároveň tím za ně získá obdobné pravomoci nové. Je jistě pravdou, a to se jen málokdo snaží popřít, že čím jsou politici, kteří o legislativě rozhodují, od lidí vzdálenější, tím pravděpodobněji budou jimi schválené zákony v rozporu s tím, co tyto lidé považují za správné. Skutečnost, že část moci nad obyvateli ČR se přesune z Prahy do Bruselu, tak pro nás bezpochyby představuje důvod k opatrnosti. Na druhou stranu skutečnost, že tutéž moc získáme nějakým způsobem jakoby zpět tím, že budeme moci my prostřednictvím „našich“ politiků spolurozhodovat o zákonech platných v Portugalsku, může uspokojit jen jedince se sklony k autoritářství. Většinu normálních

lidí je totiž srdečně jedno, jaká jídla mohou Portugalci ve svých restauracích podávat či kolik činí jejich daň z cigaret a považují to za *jejich* problém.

Jediné, co by bez evropské centralizace nebylo možné činit, je přerozdělování bohatství od produktivnějších obyvatel z bohatších zemí k méně produktivním obyvatelům zemí chudších. Bylo by ovšem naivní se domnívat, že toto nějakým způsobem přispívá k „porozumění mezi národy“ – že třeba Němec má v důsledku toho vřelejší vztah k Řekům nebo (v budoucnosti) Brit k Čechům či Polákům. Že se nejedná o nějakou vedlejší aktivitu v rámci EU, bylo zřejmé ze summitu EU v Kodani, na němž se jednalo o podmínkách, za nichž budou noví členové do EU. Slavnostní setkání nad pokračující evropskou integrací se záhy zvrhlo v několikaletý maratón, při němž se noví členové jako celek snažili vymámit z EU co nejvyšší objem prostředků, aby se vzápětí o takto vyčleněné miliardy EUR navzájem přetahovali tím, kdo ráno dříve vstane a déle podlézá těm správným unijním funkcionářům. A komu připadají obavy z celoevropského přerozdělování liché a nechá se lehce uchláchnit argumenty o tom, že centrální rozpočet EU tvoří jen zanedbatelný zlomek produktu celé EU, měl by se ohlédnout do historie. Mohl by si třeba ověřit, jak se v politikům v USA „podařilo“ udržet federální rozpočet na uzdě: proč dnes tvoří navzdory proklamacím politiků před sto lety, že se tak nikdy nestane, více než 30 procent produktu...

*

Naprosto všeho, co je na EU dobrého – odstranění umělých překážek mezi lidmi evropských zemí, mohli politici, kteří se o začlenění ČR do EU tolik zasazují, dosáhnout již dávno, a to jednoduše tím, že by nám ve spolupráci s lidmi z EU (a nakonec i jiných zemí) prostě přestali *bránit*. Skutečnost, že tak neučinili, jenom naznačuje, o co jim ve skutečnosti jde: nikoliv o svobodu lidí spolupracovat s ostatními, ale o vytvoření superstátu, který by spolu s národními státy disponoval ještě vyššími pravomocemi (většími regulacemi a přerozdělováním), než národní státy původně měly. Kdo tomu nevěří, měl by si vzít pár let dovolenou a přečíst si smlouvu o přistoupení k EU o téměř 5 tisíci stranách, představující v podstatě pouhý *seznam* norem, které musí ČR splňovat...

Velká část toho, v čem obyvatele ČR zvýšené pravomoci evropského superstátu postihnou, se již projevují v důsledku toho, že jsme byly nuceni naší legislativu s legislativou EU harmonizovat. Je proto docela možné, že v den vlastního připojení k EU pozitivně nad negativy převáží. Přesto ten, koho nenechává klidným růst moci politiků a úředníků nad jejich poddanými občany, musí u referenda zaškrtnout tu kratší a ráznější odpověď: NE. Vyjádří tak, že projekt EU považuje navzdory všem lživým proklamacím za krok zpět k centralizaci a socialismu. A mylit se věru nebude!

Řekněme NE Ekonomické Utopii!

(pokračování ze strany 1)

doslova (laskavý čtenář promine) s holým zadkem. A čtenáři-veteránovi asi netřeba ožejmovat, proč tomu tak bude.

Ekonomie nás učí, že každé jednání, kdy lidé využívají svůj majetek způsobem, který považují za nejlepší, a kdy s ostatními spolupracují na dobrovolné bázi, vede k blahobytu společnosti. Etatisté naproti tomu stále dokola opakují (až, zdá se, sami sebe přesvědčili, že tomu tak je), že k tomu, aby chom prostřednictvím dělby práce a směny snáze naplňovali svá přání, potřebujeme stát. Konečně euroetatisté říkají, že běžný etatismus má sice pravdu, že státu třeba, nicméně jeho národní formy vytvářejí nepřipustnou mezinárodní konkurenci, ba až anarchii, s čímž je nutné skoncovat. Konkrétně to znamená, že blahobyt v Evropě se musí vybudovat pomocí harmonizace sociální legislativy, jednotné regulace kapitálových trhů, povinnosti uznávat diplomy napříč Evropou, politickou ochranou spotřebitele či harmonizací technických předpisů a daní. V neméně míře samozřejmě přispěje centrální úřad „chránič“ hospodářskou soutěž a jednotná centrální banka. Čím mohou přispět? Přispějí svým omezením vlastnických práv, jež krůček po krůčku zkresluje tržní ceny, a tím znemožňuje podnikatelům provádět ekonomickou kalkulaci a racionálně alokovat vzácné zdroje. Přispějí tak k chaosu a plýtvání.

Chtělo by se říci věčný návrat téhož. Jednou má regulace formu tzv. sociálního zákonodárství, jež bere lidem práci, odsuzuje je k závislosti na ostatních a zamezuje produkovaní bohatství; jindy se představí jako regulace kapitálových trhů, která je pravým opakem toho, za co se vydává. Místo ochrany práv vlastníků majetku se soustřeďuje na jejich omezování, čímž, jak již každý snadno dovodí, opět brání lidem dobrovolně směřovat a zvyšovat tím blahobyt nejen svůj, ale i celé společnosti. A co diplomy? Jen další inkarnace etatismu. Nejprve nám je zakázáno kupovat si služby od koho chceme, vynalezne se spousta nutných podmínek, jimiž budeme uchráněni před možností svobodné volby, a následně pak s velkou slávou eurolegislativci ustanoví, že každý, kdo absolvuje odpovídající euroškolení, bude moci kupříkladu cvičit nejen české fousky, ale i francouzské buldoky.

Ona vůbec ochrana člověka před sebou samým tvoří základ mnoha nabízených výdobytků. Ochrana spotřebitele je notorickým příkladem. Heslo unifikovaný europrodukt pro unifikovaného euroobčana zdá se vhodné vystihuje podstatu problému. Jedním z dílčích kroků, jak stanoveného cíle dosáhnout, je i harmonizace technických předpisů. Jen pro představu, jak taková harmonizace vypadá, je vhodné zalistovat ve Smlouvě o přistoupení k EU. K získání základního povědomí nemusí člověk nutně prolistovat celých 4850 stran, ale stačí se podívat do některé z příloh. Tak například

příloha II, část 1 A nám stručně přibližuje, jak přístupující země harmonizovaly své technické standardy v oblasti motorových vozidel. Nebudeme čtenáře zatěžovat detaily, a proto se zmíníme jen o tom nejdůležitějším.

Celkem nepřekvapí, že existuje směrnice 70/156/EHS o „sblížení právních předpisů týkajících se schvalování typu motorových vozidel a jejich přípojných vozidel“. To by se dalo čekat. Zajímavější však už je směrnice 70/221/EHS, týkající se „nádrží na kapalná paliva a ochrany proti podjetí zezadu“. Kdo cítil jistou asymetrii, byl uspokojen roku 2000, kdy byla přijata směrnice 2000/40/ES, harmonizující „ochranu proti podjetí zepředu“.

Nechme podjízdní a pokračujme dále ve zkoumání exteriéru vozidel. Co nás tak zaujme na první pohled? Že by zpětná zrcátka? Ta jsou harmonizována směrnicí 71/127/EHS. Je zde ale i poněkud méně speciální předpis – 74/483/EHS, který se týká „vnějších výčelnků motorových vozidel“ obecně.

Nesmíme také zapomenout, že z auta musí být kvalitní výhled bez ohledu na počasí, a to po celé Evropě. Ten zajistila směrnice 78/318/EHS, týkající se „systému stírání a ostrikování čelních skel“. Aby to eurostírače neměly tak komplikované, je tu směrnice 91/226/EHS, pojednávající o „systémech proti rozstříku“ – lidově zástěrkách.

Motorové vozidlo se ale projevuje navenek i jinak než jen tím, že cáká. Tak například houká. Tato záležitost je ošetřena směrnicí 70/388/EHS, věnující se „zvukovým výstražným zařízením“. A nejen houká, ale i svítí! To řeší směrnice 76/758/EHS, týkající se „doplňkových obrysových svítilen, předních obrysových svítilen, zadních obrysových svítilen, brzdových svítilen, denních svítilen a bočních obrysových svítilen“. Až překvapivá míra agregace, není-liž pravda? Automobilový fanda ale správně postřehl, že spousta toho ještě chybí. Tak zejména světlometry motorových vozidel, které „slouží jako dálkové a/nebo potkávací světlometry a zdroje světla (žárovky a jiné zdroje) užit ve schválených světlometech/svítilnách“. Tuto oblast upravuje směrnice 76/761/EHS. Nesvítlíme však pouze dopředu! Zpětné světlometry jsou harmonizovány na základě směrnice 77/539/EHS. A pak jsou zde samozřejmě světlometry mlhové. Ty přední mají směrnici 76/762/EHS, zatímco zadní si musely na harmonizaci počkat o rok déle na směrnici 77/538/EHS. Harmonizátoři neopomněli ani svítilny směrové, kterým věnovali pozornost ve směrnici 76/759/EHS, parkovací v 77/540/EHS a svůj příslovečný smysl pro detail osvědčili ve směrnici 76/760/EHS „o sblížení právních předpisů týkajících se svítilen zadních registračních tabulek“. A když světla, tak proč ne odrazky, že? Ty si vysloužily číslo 76/757/EHS.

Je-li čtenář již znučen, tak nikoli evropský legislativec, jenž se jal harmonizovat interiéry. Dříve než vstoupil, rozhodl se, že i tuto činnost je třeba sjednotit, a zplodil směrnici „o zařízeních bránících neoprávněnému použití vozidla“ – konec konců, i zloději mají svá práva, a měli by tedy pracovat v celé Evropě za stejných podmínek! Vstupme ale již dovnitř. Zde harmonizujeme „pevnost sedadel a jejich ukotvení“ v 74/408/EHS, byť sedadlu řidiče kolových zemědělských a lesnických traktorů se dostalo zvláštní pozornosti v 78/764/EHS. K sedadlu již dlouhou dobu neodmyslitelně patří opěrky hlavy, které mají svou směrnici 78/932/EHS, a bezpečnostní pásy pak 77/541/EHS. A když už jsme u té bezpečnosti, připomeňme zvláštní zacházení se zemědělskými a lesnickými kolovými traktory. Těm je věnováno hned několik předpisů. 77/536/EHS se týká „ochranných konstrukcí chránících při převrácení“, 79/622/EHS se zabývá statickými zkouškami téhož. Mimo to máme ještě poněkud tajemnou směrnici o „určitých konstrukčních částech a vlastnostech“ zmiňovaných vozidel a zvláštní směrnice pro traktory úzkorozchodné. 86/298/EHS upravila problematiku „zadních ochranných konstrukcí chránících při převrácení“ a o rok později již byly upraveny i ochranné konstrukce přední – 87/402/EHS. To jen to nejpodstatnější... A pokud by to někomu bylo málo, nemusí všeset hlavu. Harmonizační práce totiž nekončí, neboť i dnes je přijímáno v průměru 900 nových směrnic ročně.

A i kdybychom harmonizovali technické předpisy, zbývají nám daně. Daňová konkurence je prý nefér, neboť vytváří nerovné podmínky pro podnikatele a spotřebitele v různých zemích. Pravda, zatímco dosud v případě, že vláda či Cyril přišli s tím, že za jejich potřebné služby platíme málo, existovala stále ještě možnost sbalit své věci a odcestovat pár set kilometrů do země, kde pánové v pěkných oblecích vyžadují za své služby o trochu méně. Až se však vláda s Gerhardem a Josém dohodnou, možnost úniku (stejně tak jako motivace cokoli vyprodukovat) už bude mnohem menší.

A když už jsme u těch spravedlivých podmínek, nesmíme zapomenout na hospodářskou soutěž. Evropské pojetí spravedlivé konkurence typu – buďte tak nějak všichni stejně velcí a stejně špatní – rozhodně není nové a originální. Mnohé americké firmy by mohly vyprávět. Firma *Alcoa* byla odsouzena za „monopolní praktiky“ na trhu hliníkových ingotů, kde bránila konkurenci (dle slov soudce) svými „lepšími schopnostmi a lepšími odhady budoucnosti“. Stejně tak firmy *Brown Shoe* a *Kinney Shoes*, které by byly dohromady stvořily „monopol“ s tržním podílem 2 %, což by bylo očividně nespravedlivé, o tomto pohledu na rovné podnikání vědí své. A pak jsou tu případy jako výrobce jízdních kol *Schwinn* či ještě známější *Pan American World Airways*, kdy

mysl pro „řerovou konkurenci“ zapřičinil bankrot prosperujících firem, jejichž produkty přinášely užitek stovkám tisíc zákazníkŮ. Že by se nyní regulátoři poučili a nedopouštěli se stejných přehmatů? Při pomyslení na případ *Microsoftu* se tomu nechce věřit a dělat si iluze o evropském smyslu pro svobodné podnikání to by byla ještě větší bláhovost.

Tak snad ta Evropská centrální banka že by byla výjimkou? Že by se ve Frankfurtu koncentrovala moudrost světa a centrální bankéři konečně našli zázračnou formuli blahobytu? Nevědět nic o ekonomii, mohli bychom alespoň doufat. Tak jak doufali Američané, že jejich dolar během několika dnů nahradí jednu z nejslabších měn světa, irácký dinár. Jenže co se nestalo. Hrdý dolar ztratil vůči této měně během čtrnácti dnů od invaze Američanů do Bagdádu více než polovinu své hodnoty. A důvod? Zničení irácké centrální banky. Její bombardování zafixovalo množství dinárů v oběhu a důsledky v podobě dosud netušené stability se objevily takřka okamžitě. Závěr o tom, že nejlepší centrální banka je ta, která neexistuje, tak zdá se získal další empirické potvrzení. Co z toho vyplývá pro ECB ponecháme na čtenáři samotném.

Dobře, mohlo by se namítnout, EU je institucí bránící prosperitě, ale na druhou stranu toto vše již existuje a existovalo by i bez EU, neboť demokratická politika svou logikou směřuje dál a dál k socialismu, ať je to na úrovni národní či nadnárodní. Není tedy nakonec jedno, zda se o našem životě rozhoduje v Praze nebo Bruselu, Štrasburku nebo Frankfurtu?

Je i není. Čím menší je totiž společnost, jíž se politici snaží regulovat, tím lépe jsou dopady jejich počínání viditelné. To neznamená, že by se v důsledku centralizace vytrácely. Právě naopak, projevují se v neménší míře, avšak provázanost velké společnosti umožňuje lépe skrývat jejich příčiny. To, že jsou Romano a Wim dále od lidí, jejichž životy regulují, prodlužuje kauzální řetězec usvědčující je coby původce inflace, nezaměstnanosti či vysokých cen. Nelze se pak divit, že je zpětná kontrola v případě centralizace mnohem slabší. Kdo si například dnes mimo ekonomů všimne inflačního eura a prohodí cosi o nenasytlosti vlády, stejně jako si všiml dříve inflační liry a nezodpovědnosti Italské centrální banky, když existovalo porovnání s německou markou?

Ale vždyť budeme moci o společných záležitostech demokraticky rozhodovat! Ano, jenže slovo demokraticky hraje větší roli, než si je ochotna většina lidí připustit. Je neoddiskutovatelnou skutečností, že role demokracie v Evropské unii stále vzrůstá. Zvyšuje se vliv Evropského parlamentu, který se podílí na stále větším počtu rozhodnutí v dalších a dalších oblastech, rozšiřuje se většinové hlasování v Radě. Avšak co to znamená? Neznamená to nic jiného, než že zůstává stále méně oblastí, o nichž může rozhodovat člověk přímo.

Ukažme si to opět na našem příkladě. Tak byste třeba rádi pěstovali víno. Na kom toto rozhodnutí záleží? Ve svobodné společ-

nosti jen na vás. Na vás záleží, kolik vysázíte vinic a jak s výsledným produktem naložíte. Ne tak již v demokracii. Tam se nejprve musíte zeptat Mirka, Vládi, Petra či Cyrila, jaký že mají na vaše pěstování vinné révy názor. Zjistíte kupříkladu, že Mirek je váš největší fanoušek, je sice současně přívržencem všemožných válek, což vy z duše nenávidíte, zakazuje vám kouřit marihuanu a nutí vás chodit na vojnu, ale co se dá dělat, víno vás živí. Rozhodnete se tedy dát svůj hlas Mirkovi. Jenže to nestačí. Musíte sehnat ještě asi tak 2500000 dalších lidí se stejným názorem a pak můžete doufat, že se věc podaří.

A teď si představte, že se o pěstování vína bude rozhodovat na celoevropské úrovni. Zde již nestačí sehnat pár milionů hlasů, zde se potřební spojení počítají ve stovkách milionů. Mluvit tedy v souvislosti s nárůstem demokratizace o větší schopnosti rozhodovat o vlastním osudu postrádá opodstatnění.

Toto je způsob, jímž se vzdalujeme prosperitě. Problémem není nezohledňování jakýchkoli národních zájmů či rozměňování národní identity, jak se nám to někteří politici snaží namluvit. Ekonomie nás učí, že pouze jednotlivci skrze svá jednání demonstrují vlastní přání, svou ideální cestu životem, svůj pohled na blahobyt. To, že mají často lidé žijící na stejném území podobné preference, je nepochybně skutečností, která jim otevírá prostor pro vzájemnou spolupráci. Argumentace, že je třeba omezit demokratické rozhodování na oblast, kde se mluví stejným jazykem, je nicméně stejně arbitrární jako představa, že logičtější je, když zahrneme celou geografickou Evropu. Pokud víme, že je demokratizace protispolečenským jevem, nemůžeme ji jako prostředek vedoucí k blahobytu obhájit bez ohledu na to, jak vymezíme sféru jejího uplatnění.

Dobrá, můžete uznat. To je všechno pravda, ale stále se mluví pouze o logice fungování, o dlouhodobých důsledcích. Jsme si sice vědomi, přitakáme, že všechny výhody s rozšiřováním spojené – ať již se jedná o možnost cestovat bez pasu či možnost relativně volněji pracovat a studovat v jiných státech – nám neposkytují politici, neboť oni pouze s velkou slávou navracejí část svobod, jež nám jejich předchůdci a často i oni sami vzali, ale lepší mít jisté výhody nyní než přísliby blahobytu v budoucnosti.

Tak proti tomu nedokáže ekonomie nic namítnout. Ekonomie může jen poukázat na náklady v podobě zničených budoucích příležitostí, jež jsou s naším vstupem spojeny. Nemůže sice říci nic o tom, zda preference člověka jsou správné či nikoli, nemůže rozhodnout, zda obětování zítřejšího blahobytu kvůli nějaké drobné dnešní libůstce je rozumné nebo hloupé, může však ukázat, že takové rozhodnutí je krátkozraké.

To je ale úplné maximum. Dál už záleží na každém z nás, jak se rozhodneme. Přesto i zde můžeme nalézt jisté vodítka. Lze prozkoumat, zda je rozhodnutí vstoupit do EU etické nebo neetické. A zkoumání to bude velmi krátké. Co je podstatou nabízené inte-

grace? Jedním slovem politizace. Je pravdou, že je zabalena do líbivých hesel o svobodách a volném trhu. Při vědomí fungování politické moci se však tento reklamní nářer jeví jako velmi pomíjivý. Za pár let už po něm nezbude ani stopy a zůstane pouze obnažená rezivějící Evropa, kde se všichni snaží žít na úkor všech ostatních. Nesmíme zapomínat, že svým případným ANO nerozhodneme jen o životě vlastním, ale i o životech čtyř set milionů naprosto cizích lidí a že tím dáme politikům do rukou mocný nástroj, jak nás i ostatní postupem času zbavovat dalších a dalších práv. Jak těžké je získat od politiků něco zpět víme z naší vlastní zkušenosti. Nechceme-li tedy žít jako parazité na úkor ostatních, pak by v nadcházejícím referendu mělo být naší volbou rezolutní NE!

Letní universita liberálních studií

22. - 28. 6. 2003, Jindřichův Hradec

Přihlášky na 8. ročník úspěšného vzdělávacího projektu Liberálního institutu určeného vysokoskolským studentům a ostatním zájemcům o myšlenky liberalismu lze najít spolu s dalšími informacemi na www.libinst.cz/lisu.php3

Předplatné TL na rok 2003

*Jak se stát každý měsíc součástí
TERRA LIBERA?*

*Předplatte si zaslání časopisu
TERRA LIBERA.*

Všechna čísla roku 2002 a předplatné na rok 2003 získá ten, kdo daruje Liberálnímu institutu minimálně 250,- Kč na jeho činnost. Předplatné pouze na rok 2003 lze získat minimálně za 150,- Kč. Elektronické předplatné ve formátu pdf za polovinu!

Účet 55 94 61/0300
Standardní roční předplatné: 0,25 g zlata

e-gold účet: 131844
Více o e-gold na: www.libinst.cz

On-line archív
TERRA LIBERA
z let 2000, 2001 a 2002
dostupný na stránkách

www.libinst.cz

TERRA LIBERA
je vydávána společností TERRA LIBERA.

Kontaktní adresa:

**TL, c/o Liberální institut,
Spálená 51, 110 00 Praha 1
E-mail: TL@libinst.cz**

Její vydávání není povoleno ani schváleno žádnou státní institucí.